

**NOTES SOBRE LA VIDA MUSICAL IGUALADINA
AL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XVIII**

per JOSEP M^a. GREGORI I CIFRÉ

I. La Cobla de músics

A la primeria del segle XVIII Igualada disposava d'una minsa cobla instrumental integrada pels germans Geroni i Daniel Carreres, ambdós músics i *corders*, és a dir fabricants de cordes -i qui sap si constructors d'instruments de corda¹- oriüunds de la vila de Calaf, els quals havièn vingut a domiciliar-se a la nostra vila.² Així ho palesen les actes del Consell de la Universitat de l'any 1705, en recollir una proposició feta pel conseller en cap, sobre la necessitat de

«...tenir Cobla de músichs en esta Vila, tant per major honrra y glòria del culto divino, com per lo demás que se oferesca...»³

Val a dir que el ventall funcional d'una cobla abastava des de les necessitats vocals i instrumentals de la Capella de Música de la parroquial, fins a les diverses i múltiples manifestacions de l'àmbit civil -acompanyar el Consell de la vila en processó a Santa Maria, participar a totes les ballades i festes de caire local i tradicional, etc.- dins el marc de la societat barroca.

El Consell finalment, manifestà com

«...desitjant lograr la ocasió de tenir cobla de músichs en esta Vila, éssent com són pràctichs de solfa y de música, los dits germans Carreras, ha deixat a la disposició de dits señors Concellers lo fer-los passar mestras de dit offici de corders.»⁴

A l'any següent però, fou duplicat el nombre dels membres de la Cobla. El 26 de març de 1706 els germans Carreres, juntament amb Francesc i Josep Bas, s'oferiren al Consell de la Vila per a acompanyar *tocant ab sos instruments*⁵ als combregars i viàtics, llevat del cas de trobar-se fora de la vila, i sol·licitaren per a l'esmentat servei una paga anyal de 5 lliures i 12 sous. El Consell resolgué augmentar aital quantitat fins a 7 lliures amb la condició que

«...ademés de assistir tocant als combregars, així com ells dihuen, que tingan també obligació de tocar los dias de Sant Faustuo y de Sant Roch»⁶.

1. Anotem aquesta possibilitat atesa l'íntima relació de necessitat entre l'existència d'una artesanía manufacture-ra d'aquest tipus i la d'un mercat per a proveir. Vegeu BALDELLÓ, F. «Constructores de instrumentos musicales en Barcelona: la Confradía dels Corders de Corda de Viola» a *Anuario Musical* vol. XXIV, C.S.I.C., Barcelona 1969.

2. Arxiu Històric Municipal d'Igualada (A.H.M.I.): *Llibre de Registre (L.I.R.)*, 1700-1711, any 1705, foli (f.), 20.

3. *Ibid.*, *id.*

4. *Ibid.*, *id.* La presència de l'esmentat ofici a Igualada gaudia d'una antiguitat considerable. Mn. Joan SEGURA dins de la seva documentada *Història d'Igualada*, Ateneu Igualadí, Serpac, reedició 1978, vol.II, pàgs. 134-5, inclou una notícia testimonial de 1368.

5. A.H.M.I.: *LL.R.* 1700-1711, any 1706, f., 7.

6. *Ibid.*, *id.* Nota publicada per Mn. SEGURA, *Ob.cit.*, pàgs.153-4.

L'anterior resolució ens pot fer pensar en l'absència d'una normativa explícita que regulés les diferents servituds i obligacions de la Cobla envers les necessitats litúrgiques, religioses i civils de la vida igualadina, abans de l'expressada en els pactes signats entre aquella i el Consell l'any 1743.

Cal suposar que la Cobla experimentà diverses transformacions en el període comprès entre 1706 i 1736, atès que el fil documental informador del seu procés resta interromput de la primera data ençà. De tota manera hem servat una declaració testimonial -solicitada pels regidors l'any 1738, amb motiu de la polèmica suscitada sobre les obligacions de l'organista de Santa Maria- de dos antics membres de l'esmentada Cobla, la qual revela i aporta noves dades al respecte. De la lectura del preciós document, datat l'onze de setembre de 1738, hom sobreentén la incorporació, en el període esmentat, del baixonista Josep Tomàs a la Cobla dels germans Carreres i Bas; també cal considerar la juvenesa de Josep Bas a l'any 1706, fet que podria explicar la pervivència de la Cobla, amb poques variacions, al llarg dels trenta anys següents:

«...y fem fee y relació verdadera com de tot lo temps de nostre recort, que serà esto és de nosaltres dit de Padró y dit Bas de més de sinquanta-y-sinch anys, y de mí dit Thomàs de més de trenta-y-sinch... tot lo que diem saber, esto és nosaltres dit Bas y Thomàs per haver així vist en moltíssimas ocasions quant havem assistit en la cantoria de dita iglésia, lo un tocant lo *tiple*⁷ y *sacaputxo*⁸, y lo altre lo *baixó*⁹, y també cantant...»¹⁰

La possibilitat que la Cobla mantingués la majoria dels seus membres inicials dins d'aquest prolongat lapse temporal, pot figurar implícita darrera les pròpies paraules dels regidors, reunits el 23 d'octubre de 1736:

«...En concideració que los músichs, que esta universitat tenia axí per lo culto divino y demás funcions del comú, no són de molta conveniència no sols per ser molt vells, sí també, perque en dia de música a la iglésia no són de servey per la cantoria y sempre se han de enviar a buscar los cantors y personas per instruments fora la Vila...»¹¹

7. Pervivència de la denominació de l'instrument en funció de la seva tessitura pel que feia, en aquest cas, a la xirimia. Vegeu l'apartat d) dels comentaris als pactes de 1743.

8. Del francès *sacqueboute*, avantpassat del nostre trombó de vares. Vegeu SACHS, Curt. *Historia universal de los instrumentos musicales*, Ed. Centurió, Buenos Aires, 1947, pág.310.

9. Hom el considera un antecessor del fagot. Vegeu LAMAÑA, J.M.: «Los instrumentos en la música de la época del Barroco» a *Miscellanea Barceinonensia*, any XVI, n° XLVIII, Barcelona, 1977, pág.34. Pel que fa a la Cobla, la seva substitució pel fagot és anterior als pactes de 1743.

10. Els subratllats són meus. Vegeu l'Apèndix Documental 3.

11. A.H.M.I.: LL.R. 1731-1739, any 1736, f. 8v.

Hom pot entreveure al darrera d'aquestes breus ratlles la mínima expressió d'una situació de fons present a cada un dels elements que configuren l'ampli procés que mena a la comprensió del fet musical del barroc. La manera com el conjunt i la suma de les diverses limitacions sòcio-econòmiques i de caire estrictament professional i artístic, podem arribar a incidir directament en el fenomen de la creació musical, és un fet evident atès el caràcter absolutament funcional de l'art del so en la societat barroca.

No fóra, doncs, inversemblant al·ludir la possibilitat que el mateix Josep Soler, Mestre de Capella de la parroquial, davant l'estat deplorable del grup instrumental de què disposava i de les conseqüències que aquest fet comportava, fes arribar les seves queixes als regidors de la vila.¹² La segona part del citat document ja preveu una eventual solució en palesar com s'han dut a terme

«...les diligències per encontrar alguns mossos pràctichs de cant e instruments, i se hage lograt lo encontrar-ne tres, axí per tocar en la iglésia, com en las demás funcions, pràctichs segons relació han feta lo Mestre de orga y altres per los exàmens los ténen fets, sian V.Ms. servits deliberar si se acceptaran estos mozos, y si est ajuntament se concertarà ab ells...»¹³

Malauradament no hem conservat els termes de l'entesa entre l'Ajuntament i la nova Cobla i haurem d'esperar set anys per a veure'ls cristal·litzats. Aquest fet pot obeir senzillament a una pèrdua documental, o bé a la consideració que les obligacions i servituds d'ambdues parts mantinguessin unes condicions de certa flexibilitat, similars a les de l'antiga Cobla. De fet, però, el nou grup instrumental el trobem ja inclòs al capdavant de la relació dels oficials contractats per l'Ajuntament, al mes següent, per al proper any 1737:

«En músics de dita Vila á Joan Sarsanach y sos companys ab salari de 12 lliures y casa franca.»¹⁴

L'acta de l'Ajuntament celebrat el 27 de maig de 1737 recull una interessant declaració d'Isidre Colomer, rector de Sant Pere d'Òdena, i de Feliu Novell, prevere de Santa Maria, sobre diferents afers econòmics, deutes i pagaments, relacionats amb dos músics.

12. Coetàniament el mateix Johann Sebastian Bach lluitava a Leipzig per obtenir una plantilla vocal i instrumental eficaç. Vegeu SCHWEITZER, A. *J.S. Bach*, Ed. Ricordi, Buenos Aires, 1955, pàgs. 95-108.

13. A.H.M.I.: *Ibid.*, id.

14. A.H.M.I.: *Ibid.*, f. 14.

El primer d'ells declara com

«Juan Sarsanach y Miguel Pasqual músicos, tomaron pan del que se havia recogido en dicha Paroquial el dia de la commemoración de los difuntos, hasta la cantidad de una libra, sinco sueldos y sinco dineros que los entregó Francisca Sarrat, criada del Rdo. Gerónimo Montaner pbro., y quedó abonado por el expressado Juan Sarsanach. Y tres quartales de trigo sentenoso que se llevó de mi casa Bruno Sala, de la villa de San Juan de las Abadesas, en fuerza de villete del mencionado Juan Sarsanach...»¹⁵

De fet ignorem si el músic Miquel Pasqual era un altre dels dos membres de la cobla encapçalada per Joan Sarsanac, almenys en el període comprès entre 1737 i 1743, car el seu nom no figura a la signatura dels pactes de l'última data. Qui sap si el seu àmbit d'acció es reduïa solament a la circumscripció d'Òdena, o si el mateix Joan Sarsanac, sol·licitat pel primer, col·laborava a més a més en les activitats musicals d'aquell terme.

La declaració que a continuació féu Feliu Novell enceta l'aspecte de la composició instrumental de la nova Cobla:

«...que el citado Juan Sarsanach me está deviendo diez sueldos y seis dineros, esto es, sinco sueldos por un proprio que vino de la Villa de Calaff para llevar por dicho Sarsanach lo sacaputxo, y sinco sueldos y seis dineros por componer dicho instrumento, todo lo que pagué por cuenta de dicho Sarsanach...»¹⁶

Cal suposar, doncs, l'existència d'un constructor de sacabutxos i d'instruments de metall a la vila de Calaf.¹⁷ D'altra banda, la presència tardana d'aquest instrument representa un anacronisme pel que fa al context estudiat; recordem que el seu ús era encara força corrent a les plantilles instrumentals de les nostres capelles musicals en el primer barroc.¹⁸

Tot i que m'escapo un xic del marc temporal escollit, voldria concloure aquest breu apartat amb una mínima referència, atesa la seva importància, als pactes signats entre els membres de la Cobla i l'Ajuntament el dia 2 de desembre de 1743:¹⁹

15. A.H.M.I.: LL.R. 1731-1739, any 1737, f. 10.

16. A.H.M.I.: *Ibid.*, *id.*

17. Caldria estudiar la tradició organològica de Calaf. Recordem que els anteriors membres de la Cobla, fabricants de cordes de viola, en provenien.

18. Vegeu, LAMAÑA, J.M. «Los instrumentos musicales en la España Renacentista» a *Miscellanea Barcinonensis*, n° XXXVIII-XL, Barcelona, 1975, pàgs. 49 i 50.

19. Vegeu-los publicats íntegrament a GREGORI, J.M. «La Cobla de músics d'Igualada a la primera meitat del segle XVIII», comunicació al *I Congreso Nacional de Musicología*, S.E.M., Institución Fernando el Católico, Zaragoza, 1979, pàgs. 319-326.

a) Els músics de la Cobla eren Joan Sarsanac, Geroni Contí i Bartomeu Morera. Aquests dos últims, menors d'edat amb 20 i 23 anys respectivament, podien haver-se incorporat ja des d'un primer moment, malgrat la seva juvenesa, al grup de Joan Sarsanac contractat set anys enrera.²⁰ D'altra banda la signatura tardana d'aquests pactes podria obeir al reconeixement legal d'una realitat fàctica o d'una pràctica prèvia i vigent a llur signatura. El termini d'abast d'aquests pactes era de quatre anys, a contar des del mes de febrer de 1743.

b) La remuneració anual de la Cobla era de 90 lliures a repartir entre els tres membres. Aquesta quantitat era la suma de les despeses aportades per les Confraries, l'Església i l'Ajuntament. El supòsit d'un repartiment paritari de la suma anterior establiria una diferència de deu lliures entre el sou d'un membre de la Cobla i el del Mestre de Capella i Organista.²¹

c) Els músics de la Cobla restaven eximits del pagament de determinades franquícies -*talls, tacssas, cathastro*-²² i de l'impost relatiu al mestratge de llurs respectius oficis. Joan Sarsanac, cap del grup, fruïa, a més a més, del privilegi d'*estada de casa franca per lo temps servirà*²³. Altrament, hom contempla la servitud de no poder-se absentar de la vila sense el permís dels regidors els dies en què hauran de tocar.

d) L'ensenyament musical anava a càrrec de Joan Sarsanac, el qual tenia l'obligació de

«Ensenyar tots los dias dos horas al matí, y dos a la tarde à dits Contí y Morera de *abuè, fugot, flauta trabesera y xirimina* sens poder percibir salari algun de aquells per rahó de dita ensenyantsa.»²⁴

L'especulació tímbrica de la Cobla quedava reduïda a les possibilitats d'un petit grup d'instruments de fusta. L'absència del sacabutx -instrument que posseïa Joan Sarsanac al 1737- suggereix el probable relleu d'aquest instrument pel fagot. Cal assenyalar també la simultaneïtat en l'ús de l'oboè i la xirimia, la qual cosa, alhora que és un testimoniatge, bé que tardà, de la substitució progressiva del segon pel primer dins el procés de fixació de les plantilles instrumentals de les nostres capelles -fruit del fenomen de la consciència instrumental del barroc-²⁵, contempla la pervivència de la pràctica d'aquell instrument, el qual de mica en mica veurà relegat el seu ús al repertori de la música tradicional.

e) La Cobla instrumental s'adequava a l'àmbit de la música litúrgica i religiosa, nodrint la Capella de Música de Santa Maria, i tenia l'obligació de participar a tots els combregars, oficis i processons de les diades assenyalades en els pactes: Nadal, Sant Esteve, Cap d'any, Reis, Dijous Sant, Pasqua, Corpus, Sant Faust, l'Assumpció, Sant Roc i Sant Bartomeu, patró de la vila:

20. Josep Contí, pare de Jeroni Contí, signà com a testimoni l'esmentat document de 1736.

21. Josep Camins, Mestre de Capella i Organista de Santa Maria, tenia assignades 40 lliures anyals pel seu càrrec oficial l'any 1743. Vegeu A.H.M.I.: *LL.R.* 1740-1747, any 1742, f. 8v.

22. Vegeu GREGORI, J.M., *Ob. cit.*, pàg. 321.

23. *Ibid.*, *id.*

24. *Ibid.*, pàg. 322.

25. BONASTRE, F. «El Barroco: Notas en torno a la conciencia instrumental» a *La Música en el Barroco*, publ. Universidad de Oviedo, Sección Arte-Musicología, Oviedo, 1977.

«Item la Vigília de Sant Barthomeu a las Completas, y una hora al vespre a la Casa de la Vila. Item lo dia de Sant Barthomeu al offic i professó, y per las balladas de dit dia.»²⁶

També havia de tocar als oficis i processons de les festivitats dels patrons de les diferents Confraries. Així, per Sant Isidre, pels Sants Abdó i Senén, l'Ascensió, la Santíssima Trinitat -a l'església de Sant Agustí-, per Sant Josep, Sant Antoni de Pàdua, Sant Joan, etc...

f) Pel que feia a les manifestacions de caire civil i tradicional, la Cobla es responsabilitzava de les ballades anyals que, a més a més de la diada de Sant Bartomeu, es feien pels Innocents -amb sessions de matí, tarda i vespre-, pels tres dies de Carnestoltes, per Nadal, Sant Esteve, Cap d'any i Reis, i per la festa del Sant Crist. Les despeses eren sufragades pels cònsols i administradors de les respectives Confraries.

Els pactes contempnen finalment l'obligació de la Cobla de

«Acompanyar lo Ajuntament ab música tant al anar com al tornar de la iglésia totas las diadas demunt ditas, com y també en qualsevol altre ocasió que dits Señors tingan de anar a la iglésia en forma de Ajuntament.»²⁷

II. La Capella de Música de Santa Maria: Josep Soler, organista de 1702 a 1737.

Les tasques inherents als càrrecs d'organista i Mestre de Capella de Santa Maria restaven ja de molt antic, i probablement des dels seus orígens, unificades sota la responsabilitat d'una sola persona. Cal pensar que solament els indrets on l'economia ho permetia fruien del desdoblament d'ambdós càrrecs.

L'organista de Santa Maria tenia assignades, ja des del 1579, les rendes i emoluments del benefici adscrit a la invocació dels Sants Abdó i Senén,²⁸ i fundat sota el patronatge dels consellers de la vila. Quan fou suprimit el benefici, les seves rendes s'uniren a l'estipendi de l'ofici d'organista, el qual va passar a ésser propietat dels seus antics patrons, els consellers.²⁹ Aquesta particularitat suscità, especialment al llarg del segle XVIII, un seguit de polèmiques entre el Consell de la Vila i la Comunitat de preveres de Santa Maria, pel que feia a les delimitacions de les facultats i atribucions respectives a l'hora d'escollir un nou organista.

Josep Soler, organista de la parroquial en un llarg període de 35 anys, assumí les tasques de Mestre de Capella, amb la tàcita funció de *Succentor* que aquest fet comportava, a més de les obligacions pròpies del magisteri de l'orgue. La simultaneïtat d'ambdós càrrecs potser no representà mai un inconvenient per a Josep Soler; cal apuntar, però, que el fet de no haver-ne servat cap referència no obsta per a pensar que potser no fou així. El testimoniatge de dos músics

26. GREGORI, J.M. Ob.cit., id.

27. *Ibid.*, pàg., 324.

28. SEGURA, Mn. Joan Ob., cit, vol.II, pàg. 346.

29. Arxiu Parroquial de Santa Maria d'Igualada (A.P.S.M.I.): *Plech I de coses memorables*. [Doc.4].

de la Cobla, Josep Bas i Josep Tomàs, l'any 1738, amb motiu d'un nova revifalla de la controvèrsia relativa a les obligacions específiques de l'organista³⁰, ens il·lustren al respecte.

El primer d'ells, probablement nascut pels volts de l'any 1680, recorda com ja des de sempre havia vist i, de fet, viscut -el lapse en què Josep Bas fou membre de la Cobla correspon a l'estada de Josep Soler al capdavant de la Capella musical de Santa Maria- la compatibilitat de les dues funcions en la sola persona de l'organista. A l'esmentada declaració palesen com

«...sempre havem vist y oyt dir: que lo organista de la Iglésia Parroquial de dita present Vila ha estat sustentor del cor de la mateixa parroquial, cantant, antonant y cumplint tot lo tocant al empleo de sustentor de cor...
...per haver vist y oyt entonar al dit sustentor invitatoris, introits, postcomunio, psalms, antífonas y altres cosas tocants â son offici de sustentor de cor; ent tant que, algunas vegadas després de haver antonat alguna de las sobreditas cosas, lo havem vist anar molt apressurat â tocar lo orga per poder cumplir y assistir en tot sens que jamay hajam vist ni oyt dir cosa al contrari, que si tal fós ho sabriam...»³¹

Avui per avui desconexem la composició exacta de la nostra Capella musical, pel que fa al nombre de cantaires i instrumentistes. De tota manera hom pot suggerir, mitjançant les dades indirectes que hem conservat, la presència de dos minyons per als papers de *tiple*³² i dels instrumentistes, membres de la Cobla, els quals, com hem vist, feien també de cantors. A tall d'il·lustració i possible paral·lelisme, seria bo d'apuntar la composició de la Capella de música de Canet de Mar, vila que l'any 1718 comptava 231 habitants més que Igualada³³ i acollia a la seva parroquial un nombre de residents inferior al de Santa Maria.³⁴ L'any 1717 integraven la Capella musical de Canet de Mar dos tiples, un cantor contralt, un tenor i un baixonista -els tres últims tocaven també diferents instruments-, l'organista i finalment el Mestre de Capella.³⁵ L'economia canetenca permetia en aquest cas mantenir independentment els dos últims càrrecs.

Josep Soler, fill de Jaume Soler i Ramona, pagesos de la vila de Santa Coloma de Queralt³⁶, va venir a ocupar la plaça d'organista de Santa Maria a les acaballes del mes de maig de 1702, després d'una breu estada de Josep Llobet, d'un mes escàs, al front del magisteri de l'orgue.³⁷

30. Les oposicions de Josep Camins van despertar la vella polèmica i feren córrer molta paperassa.

31. Vegeu l'*Apèndix Documental* n° 3.

32. Contemplada a l'acte de nomenament de Joan Mestra al 1737. Vegeu, GREGORI, J.M. «Els organistes de Santa Maria d'Igualada en el període 1689-1738: Documents per a la seva història» a *Recerca Musicològica*, I.U.D.I.M., vol.I, Barcelona 1981, pàgs. 110-112.

33. VILAR, P. *Catalunya dins l'Espanya moderna*, Ed. 62, vol. III, Barcelona 1975, pàgs.143 i 163.

34. A.P.S.M.I.: *Documents històrics*.

35. MATAMALA, Mn.Pere. «La notable Capella de Música canetenca del segle XVIII» a *Plaça de la Llenya: Tres Nadales Catalanes. Segles XVII i XVIII. Transcripció i estudi: Francesc Bonastre i Josep Mª Gregori*, fasc. 27, vol. 2, Canet de Mar, 1981, pàg.19.

36. Vegeu l'*Apèndix Documental* n° 1 i 2.

37. GREGORI, J.M. Ob., cit., pàg. 98.

Anteriorment havia estat organista titular de la Seu de Solsona, la qual cosa l'eximí de celebrar oposicions per a venir a regentar la Capella de Santa Maria. Aquesta particularitat era força usual a l'època quan es tractava de músics que, en provenir d'importants centres catedralicis o d'escoles de reconegut prestigi musical, com era el cas de Montserrat, accedien a magisteris de menor relleu.

La llarga estada de Josep Soler com a organista de Santa Maria mena a pensar en la juvenesa de la seva edat quan va venir, l'any 1702, tot i que algunes de les seves obres conservades -incloses dins de dos reculls deguts a la mà d'un prevere de Verdú i datats al 1691 i 1702 respectivament- foren escrites abans de la seva vinguda a Igualada³⁸.

Qui sap si el desig de romandre prop de Santa Coloma induí Josep Soler a traslladar-se a Igualada. Les dades personals i familiars, desdibuixades en la redacció de les seves últimes voluntats, potser poden ajudar a entreveure-ho. Dins d'aquest llarg període de vida igualadina Josep Soler esposà Josepa, la qual engendrà Maria Antònia i Cecília. La família vivia en una casa del carrer de Sant Roc, a la vora de la parroquial. La filla gran del matrimoni, Maria Antònia, va contraure matrimoni amb Ramon Arnavat, sastre de la vila de Santa Coloma de Queralt.³⁹

Quan al juliol de 1733 l'Ajuntament decidí cercar un orguener per a poder dur a terme la restauració urgent de l'orgue de Santa Maria -davant la proximitat de les festes per a la inauguració de la nova Capella del Sant Crist i amb motiu de l'incompliment dels pactes signats amb l'orguener barceloní Josep Boscà, que es féu fonedís-, hom dedueix que en consultar Josep Soler per a tal empresa, ell mateix aconsellà d'encomanar la reforma a l'orguener de Santa Coloma de Queralt, Joan Baptista Ferrer, el qual devia ésser molt conegut per Josep Soler. Caldria també apuntar si Josep Arnavat, beneficiat de Santa Coloma al qual s'havia d'avisar en el cas que Joan Baptista Ferrer no hi fos, conservava un grau de parentiu directe amb el gendre de Josep Soler.⁴⁰

Com veiem, el terreny del possibilisme és sempre molt relliscós. Tanmateix considero interessant donar relleu a aquest conjunt de lligams de Josep Soler envers a Igualada i Santa Coloma.

A l'any següent del seu accés al magisteri de l'orgue de Santa Maria va haver de salvar l'estratègia de dos consellers, que maldaven per anul·lar el seu nomenament i afavorir Joan Lluc, antic organista de la parroquial.⁴¹ La conxorxa fracassà i Josep Soler fou perpetuat en el seu càrrec primer del Consell de la Vila, el 23 d'abril de 1703 amb la paga de 30 lliures per anyada, i posteriorment per la Comunitat de preveres, el 5 de març del mateix any, amb el sobresou que, en concepte de distribucions, aquella li compensava per l'assumpció de les tasques musicals dins del clos eclesiàstic.⁴²

38. ANGLÈS, Mn. Higiní. *La música española desde la Edad Media hasta nuestros días*. Biblioteca Central, Barcelona 1941, pàg. 45.

39. Vegeu l'Apèndix Documental nº 1.

40. GREGORI, J.M. «L'orgue de Santa Maria d'Igualada i l'obra restauradora dels orgueners Josep Boscà i Antoni Boscà al segle XVIII» al *Butlletí de la Societat Catalana de Musicologia*, 1/1979, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1979, pàg. 83.

41. Joan Lluc, organista de Santa Maria de 1689 a 1702, abandonà el seu càrrec de forma inesperada a l'inici de 1702. Vegeu GREGORI, J.M. «Els organistes...», *Ob.*, cit., pàgs. 96-98.

42. Vegeu l'Apèndix Documental 1 i 2 a GREGORI, J.M., *Ob.*, cit.

La presència de Josep Soler al capdavant de la Capella de música de Santa Maria donà una embranzida a la vida musical igualadina d'aquells dies. Dins d'aquest marc cal interpretar, al meu entendre, el projecte de restauració de l'orgue iniciat l'any 1732 a cura de Josep Boscà, membre d'una prestigiosa saga d'orgueners catalans.⁴³ Hom pot entreveure al darrera de l'ambiciós projecte el zel i l'entusiasme de la persona de l'organista. Calia fer prendre consciència a l'Ajuntament de la necessitat de l'esmentada reforma.⁴⁴

Tal i com hem apuntat a l'apartat anterior, sol·licità i aconseguí la renovació de la Cobla de músics, la indigència de la qual repercutia de forma negativa en el desenvolupament de les seves funcions de Mestre de Capella. Cal també atribuir a la seva gestió personal la vinguda de Jaume Caselles amb la Capella de música de Santa Maria del Mar de Barcelona, per a les celebracions i festes que acompanyaren la inauguració de la nova Capella del Sant Crist. En iniciar aquest breu capítol comentàvem la dissort de no haver conservat prou documentació per a poder conèixer i refer la història de la Capella musical de Santa Maria. Aquest buit documental fa que de moment resti sense resposta la qüestió de si Josep Soler va formar escola, fruit de 35 anys dedicats plenament a l'ensenyament, composició i interpretació musicals a Santa Maria.

Tal vegada hom podrà reunir -mitjançant l'estudi de la gramàtica de composició de diversos autors- suficients dades per a poder identificar els trets característics d'una escola determinada.

Esmentem la hipotètica possibilitat que l'organista Josep Camins, successor de Joan Mestra, iniciés els seus estudis musicals sota la guia i mestratge del nostre autor.

Josep Soler testà el 24 de març de 1737. Al cap d'un mes, allitat i conscient que no podia exercir el seu càrrec, decidí de renunciar-hi en benefici de l'igualadí Joan Mestra, llavors Mestre de Capella de la parroquial de Moià.⁴⁵ A ell, explicitava en el testament, llegà *los papers tinch de ma facultat*,⁴⁶ és a dir els diferents manuscrits musicals de la seva propietat, entre els quals hi devien entrar les seves obres. També en aquest cas apuntem la possibilitat que Joan Mestra hagués estat deixeble de Josep Soler.

Val a dir que servem tres actes de bateig a Santa Maria amb el nom de Joan Mestra, en el període de 1691-1697.⁴⁷

Josep Soler fou jubilat per la comunitat de preveres en el mes de juny del mateix any. A la primeria del mes següent lliurava la seva ànima al Senyor.⁴⁸

43. Vegeu AUSSEIL, L. «L'orgue en Catalogne et dans les Pyrénées-Orientales IV. Répertoire de facteurs d'orgues catalans du XIV au XXe siècle» a *Cahiers et Memoires de l'orgue*, II, 1970, n° 133 bis.

44. GREGORI, J.M. «L'orgue...», Ob., cit., pàgs. 77 i ss.

45. GREGORI, J.M. «Els organistes...», Ob.cit., pàgs. 102 i 103.

46. Vegeu l'*Apèndix Documental* n° 1.

47. A.P.S.M.I.: *Baptismorum liber inceptus / die 1 ianuarii anni Domini 1671*, s.f. El 24/VI/1697 fou batejat Joan, Geroni, Bentura fill d'Esteve Mestra i Maria, el 2/XI/1692 Joan, Miquel, Geroni fill de Miquel Mestra i Josepa i el 20/XII/1697, Joan, Josep, Esmeregil fill de Francesc Mestra i Magdalena.

48. GREGORI, J.M. Ob. cit., id.

De la seva obra polifònica conservada assenyalem un motet a 4 veus, dues obres a 7 i 9 veus i una *Missà* a 11 veus amb ministrils, és a dir amb un petit cor instrumental, pervivència de l'estil concertat del primer barroc italià.⁴⁹

Tant de bo que arribi el dia en el qual hom faci ressonar de nou l'art de Josep Soler dins del marc arquitectònic on sens dubte ell mateix interpretà les seves obres.

49. ANGLÈS, H., Ob., cit. Esperem fer-les conèixer ben aviat.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Nº 1 - Testament de Josep Soler, Mestre de Capella i Organista de Santa Maria d'Igalada, 29 de març de 1737.

Die XX IIII Mensis Martÿ MDCCXXXVII Aqualatae.

En nom de nostre Señor Deu Jesuchrist y de la gloriosa y humil Verge Maria mare sua sia sempre Amen. Jo Joseph Soler Mestre de Cant y Orga de la present Vila de Igualada Bisbat de Vich fill legítim y natural de Jaume Soler pagès de la Vila de Santa Coloma de Queralt del mateix Bisbat y de Raymunda de aquell muller difunts; estant detingut en lo llit de malaltia corporal de la qual temo morir; emperò ab mon bon enteniment per la gràcia del Señor, sana y entera memòria y clara paraula; volent disposar de mos bens temporals per millor alcançar los espirituals, fas y ordeno lo present meu testament, última y darrera voluntat mia, en y ab la qual elegesch en mermassors y, del present meu testament última y darrera voluntat mia, executors á Josepha Soler charíssima muller mia, al reverent Maurici Pujol prevere en la Parroquial de dita Vila, beneficiat, y á Ramon Arnavat gendre meu; als quals y á quiscún de ells á solas dono ple poder per executar conforme baix trobaran escrit i per mí ordenat.

Primerament i antes de totas vull, ordeno y mano, que tots los deutes que lo dia de mon òbit jo deuré sian pagats y totas las injurias á restitució de la quals jo sia en qualsevol manera tingut y obligat, sian restituídas y esmentadas de mos bens, breument, simplement, sumàriament y de pla, sens estrèpit ni figura de iudici, sols la veritat del fet atesa; y segons, que dits mos deutes e injurias, millor mostrat y provar se podran per testimonis, albarans ó altres legítimes provas.

Elegesch la sepultura al meu cos fahedora en la Iglésia Parroquial de la present Vila de Igualada; los officis de la qual sepultura, ço és, enterro, novena y cap de any, vull me sian fets en dita Parròquia ab tots los officis, toch de totas las campanas y absolta, prenent y gastant de mos bens lo que convinga y menester sia.

Item vull y man que en continent mon òbit seguit per salut y repòs de la mia ànima y altres que lo tinga obligació, me sian ditas y celebradas en dita Iglésia trenta Missas resadas de charetat quiscuna sinch sous, ço és quinse en lo altar de la Minerva y quinse en lo altar de las Ànimas, celebradores per los preveras de dita Comunitat una vegada tant solament.

Item per los bons serveis que tinch rebuts y cadal dia rebo de la dita Josepha charíssima muller mia deixo aquella señora majora poderosa y usufructuària de tota ma hereditat y bens, tot lo temps de sa vida natural; vivint emperò ella castament y sens marit, y en hàbits viduals, y en mon nom, y no detraient de ma hereditat y bens son dot; la qual vull que no sols importe aliments, però encara vull que aconçguesca lo pleníssim ús de fruyt de ma hereditat y bens; per rahó del qual no vull que la dita muller mia sia obligada á prestar caució alguna de usar de dit ús de fruyt a arbitre de bon baró, ni altre qualsevol que de dret fos obligada prestar ni donar comptar ni rahó algun; per quant jo li remeto tal caució y reddició de comptas y prohibesc á mon hereu que tal caució ni compta demanar-li puga; vull emperò que la dita Josepha charíssima muller mia sia tinguda y obligada de dit ús de fruyt sustentar a la filla, á ella y a mí comuns, y pagar los càrrechs de ma hereditat.

Item vull y és ma voluntat que además de aquellas doscentas-sinquanta lliu-

ras barcelonesas que prometí donar en dot a Cicília, á mí y a la dita Josepha charíssima muller mia, en los Capítols Matrimonials rebuts en poder del doctor Onofre Melcion, notari de Igualada dia y any en aquells contenguts; en los quals no li prometí robas y avarias, que de mos bens se li sian donadas, y li deixo y llego: Primo dos caixas, una de noguer nova ab sos calaixos, panys y claus, y altre de alba en roch de nova, que són en casa. Item un vestit de pel de camell negra, çò és faldillas y gavadina y caputxa de risso.

Item un vestit de escot de flandes nou, çò és faldillas y gavadina. Item altre vestit de cordonet de seda, çò és faldilla y justillo. Item altre vestit de boret, çò és faldilla y justillo. Item sis llansols dels qui hi ha en casa. Item sis tovallons dels que són en casa. Item dos tovallolas, una de tela y altre de bri, dos estoval·las de bri, dos coixineras de bri y dos de tela. Item tretze camisas, çò és deu de bri y tres de tela. Item una vànova de borró ab son sarrell. Item tres mocadors de tela, dos de llissos y un guarnit, sis capells y sis dormidors, les quals cosas se li sian donades de mos bens lo dia de las esposallas; y axí mateix declaro y és una voluntat que si bé és veretat, que de ditas doscentas-y-sinquant-a lliuras, no li'n deixí a sas voluntats sinò vint-y-sinch lliuras, però ara vull que de aquellas ne tinga cent lliuras a sas voluntats comprenent-hi ditas vint-y-sinch lliuras, y axí mateix li deixo y llego la causa pia del manto que em reserví en dits Capítols; y en cas què per alguna causa lo sobre dit matrimoni no tingués son degut efecte, vull y mano que la donació per mí feta en dits Capítols y lo present llegat vàlega per altre qualsevol matrimoni, ab los mateixos pactes, vincles y condicions en dita donació y present llegat expressats.

Item vull y és ma voluntat que la viña que tinch empeñada á Joseph Roig y Joan Roig, pare y fill, blanquers de Igualada, a la partida dita las Parelladas, què manant aquella dits pare y fill a ús y costum de bon pagès, no se'ls sia llevada per lo espay de deu anys, ab los pactes que dits Roigs hagen de pagar les parts acosyumadas; item ab pacte que en cas que per alguna causa mos hereus baix escrits haguessen de vendre dita vinya, y dits Roigs no menàssen dita terra á ús y costum de bon pagès, què en dits casos y quiscún de aquelles se'ls puga llevar y privar de conservar dita terra.

Tots los altres emperò bens meus, mobles e immobles, veus, drets, forçes y accions mias qualsevols y ahont vulla sian y que a mí me pertanyen y pertanyeran ara y en lo esdevenidor en qualsevols parts del món per qualsevols rahons, drets, títols o causas, deix y atorch á Maria Antònia Arnavat y Soler, muller de Ramon Arnavat sastre de la Vila de Santa Coloma de Queralt, filla a mí y a la dita Josepha charíssima muller mia comuna, instituhint aquella á mí hereva universal, y ella pre morta á sos fills, qui hereu o hereus seus universals haurà deixats; y si la dita Maria Antònia filla mia no viurà o viurà emperò a mí hereva no serà perquè no voldrà o no podrà, o hereva mia serà emperò morirà, quant que quant seus fills legítims y naturals y de legítim y carnal matrimoni procreats un o molts o ab tals algú dels quals no arribará a edat perfecta de fer testament, en dits casos y quiscún de aquells á dita Maria Antònia substituesch y a mí hereva universal fas é instituesch a la dita Cicília altre filla á mí y a la dita Josepha charíssima muller mia comuna; y ella pre morts á sos fills, qui hereu o hereus seus universals haurà deixats, y si la dita Cicília filla mia, no viurà o viurà emperò a mí hereva, no serà porque no voldrà o no podrà, o hereva mia serà emperò morirà, quant que quant seus fills legítims y naturals, mascles o fembres, un o

molts o ab tals algú dels quals no arribarà a edat de fer testament, en dits casos y quiscún de aquell, vull y és ma voluntat què tots mos bens sian venuts an lo encant públich, y del que resultarà se me'n sia fet bé en Iglésia Parròquial de dita Vila per salut y repòs de la mia ànima, y altres que lo tinga obligació, y los sufragis sian fets a coneguda del Rector de Igualada.

Declaro que los papers tinch de ma facultat sian venuts per lo dictàmen y estimació y llibra disposició del Reverent Joan Mestra prevere Mestre de Capella de la Vila de Moyà, o de altre persona intel·ligent de tals papers.

Revocant, cassant y anul·lant ab lo present meu testament tots y qualsevols altres testaments, codicils, donacions per causa de mort y altres espècies de últimas voluntats per mí fets y fetas fins lo dia present en poder de qualsevols notaris o altres qualsevols persones encara que en aquells o aquellas hi hagués algunas paraulas derogatòrias dels testaments après fahedors, de las quals en lo present se'n hagués de fer expressa menció; per quant de ellas me'n penedesch, y las especificaria si'm recordase, volent aquest mon testament a tots los altres prevaler.

Aquesta és la mia última y darrera voluntat la qual vull que vàlega y valer hage per via o dret de testament, y si no val, o valer no podrà per via o dret de testament, a lo menos vull que vàlega per via o dret de codicil, donació per causa de mort o altre espècie de última voluntat la qual millor de dret valer y tenir podrà de la qual mon òbit seguit, y no abans, vull me sian donats tants originals testaments, clàusulas y transumptos al hereu, llegataris y altres qui tindran interès quants demanats ne seran per lo notari baix escrit.

Fet y firmat fonch lo present meu testament en la present Vila de Igualada y en un aposiento de la casa de ma propria habitació cituada en la mateixa Vila y en lo carrer dit de Sant Roch, vuÿ als vint-y-quatre dias del mes de mars, any de la Nativitat del Señor de Mil-set-cents trenta-y-set = Sen + nyal de mí Joseph Soler testador demun dit qui lo present meu testament loho, aprovo, ratifico y firmo.

Joseph Sole organista.

Testimonis cridats per boca propria de dit testador pregats a la firma del present seu testament són Placitus Carles funicularius et Isidorus Thomas agricola ambo Villae Aqualatae.

Et ego notarius infrascriptus fidem facio me cognoscere praefatum testatorem et manu sua propria firmasse. Vincentinus Cots et Mitjans notarius.⁵⁰

Nº2 - *Lectura del testament de Josep Soler, 9 de juliol de 1737.*

«Noverint Universi; quod anno a Nativitate Domini Millessimo Septingentesimo trigessimo septimo die vero nona mensis julii eiusdem anni intitulata; mortuo iam dicto Josepho Sole mesurgo vulgo Mestre de Capella eiusque cadavere ecclesiae sepulturae tradito; eius testamentum quod fecit, condidit, ordinavit et firmavit in Villa Aqualatae vicensis diocesis penes me notarium infrascriptum die vigesima quarta mensis martii proxime elapsi fuit publicatum per me Vincentium Cots et Mitjans, notarius dictae Villae in studio domorum meae pro-

50. Arxiu de la Corona d'Aragó (A.C.A.): Sèrie Igualada-825. *Testaments rebuts en poder de / Vicens Cots i Mitjans notari, f., 76-77.*

priae habitationis scitta in eadem Villa et in vico vocato de Sancta Maria, praesente instante et requirente Raymundo Arnavat sartore Villae Sanctae Columbae de Queralto genere et Manumissores dicti defuncti et dictam publicationem fieri postulanti et praesentibus etiam Iosepho Matheu sriptore et Iosepho Torras Valerio ambobus dictae Villae Aqualatae pro testibus ab praemissa vocatis et rogatis. Ramont Arnavat.

Et ego notarius infrascriptus fidem facio me cognoscere praefatum instantem et manu sua propria firmasse. Vincentinus Cots et Mitjans notarius.»⁵¹

Nº 3 - *Declaracions sobre les tradicionals funcions de succentor de l'organista de Santa Maria, 11 de setembre de 1738.*

«Noverint universi; quod anno a nativitate Domino Millesimo septingentesimo trigesimo octavo; die vero undecima mensis septembris eiusdem anni intitulata: Praesente et ad haec vocato, requisito, atque rogato me Vincentio Cots et Mitjans, auctoritatibus apostolica atque regia, atque notario publico villae Aqualatae Vicensis diocesis infrascripto, et presentibus etiam Ioanna Novell et Francisco Novell patre et filio, lanificis eiusdem villae, pro testibus ad haec vocatis et assumptis: Constitutus personaliter Reverendus Doctor Fèlix Matheu praesbyter in ecclesia parochiali Beatae Marie praefatae villae beneficiatus, anno presenti et currenti Procurator Maior, et haerentialis Reverendae Communitatis Rectoris et Praesbytorum iam dicta villae, in studio domorum propriae habitationis infrascripti Magnifici Ioannis de Padró et Sarrals, civis honorati Barcinone in eadem villa domiciliato, quae sittae sunt in memorata villa et in vico vocato Sancti Iacobi, coram et ante praesentiam dicti Magnifici Ioannis de Padró et Sarrals, Iosephi Bas agricolae et Iosephi Thomas sutoris amborum dictae villae, dictus Doctor Fèlix Matheu dicto nomine requisivit me, dictum et infrascriptum notarium, in praesentia dictorum testium, instrumentum conficere de relatione fienda per memoratos Ioannem de Padró et Sarrals, Iosephum Bas et Iosephum Thomas; qui quidem medio iuramento ad Dominum Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia in manu, et posse mei dicti et infrascripti notarii, et in praesentia dictorum testium extrajudicialiter praestito facerunt relationem sequentem = Nosaltres Joan de Padró y Sarrals, Joseph Bas y Joseph Thomàs, tots de la present vila de Igualada, en força del jurament que extrajudicialment tenim prestat, en mà y poder de V.M. señor notari y en presència dels sobredits testimonis, declaram y fem fee y relació verdadera com de tot lo temps de nostre recort, què serà esto és de nosaltres dit de Padró y dit de Bas, de més de sinquantay-sinch anys, y de mí dit Thomàs de més de trenta-y sinch anys, sempre havem vist y oyt dir: Que lo organista de la iglésia parroquial de la dita present vila ha estat Sustentor del cor de la mateixa parroquial, cantant, antonant y cumplint tot lo tocant al empleo de Sustentor de cor, tot lo que diem saber, esto és nosaltres dit Bas y Thomàs per haver-o així vist en moltíssimas ocasions quant

51. A.C.A.: *Ibid.*, f., 77 v.

havem assistit en la Cantoria de dita iglésia, lo un tocant lo tiple y sacaputxo, y lo altre lo baixó, y també cantant en ella, y en altres diferents ocasions que havem assistit en dita iglésia; y lo dit de Padró per haver assistit en moltes ocasions en dita iglésia quant se celebraven los divinals officis, y altrement moltes missas cantadas, y tots tres per haver vist y oyt entonar al dit Sustentor Invitatoris, Introhits, Post-Comunió, Psalms, Antífonas y altres cosas tocants a son offici de Sustentor de cor; en tant que, algunas vegadas després de haver antonat alguna de las sobreditas cosas, lo havem vist anar molt apressurat a tocar lo orga per poder cumpilir y assistir en tot sens que jamay hajam vist ni oyt dir cosa al contrari, que si tal fós, ho sabriam y no poria ser menos per lo que de sobra tenim declarat, tot lo que a més de ser veritat és públic y nottori, y tal és y sempre ha estat la comuna veu y fama pública, y lo que tenim declarat és la veritat per lo jurament que tenim prestat: Praesente me dicto et infrascripto notario, et praesentibus etiam testibus supradictis, ut superius continetur = Doctor Fèlix Matheu prevere = Joan de Padró y Sarrals = Joseph Thomàs = Per dit Joseph Bas, que diu no sab escriurer firmo jo Francesch Novell testimoni.

Et ego notarius infrascriptus fidem facio me cognoscere praefatos instantem et declarantes, et qui scribere scierunt firmarunt, et pro dicto Bas, qui scribere necire dixit firmavit pro illo dictus Novell testis.

Vincentinus Cots et Mitjans notarius».⁵²

52. A.P.S.M.1.: *Plech I de cosas memorables*. [Doc. 2].

